

Od izolacji do integracji Prawa osób niepełnosprawnych a „Centrum”. Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku-Białej.

Na przestrzeni wieków sytuacja osób niepełnosprawnych w istotnym zakresie zmieniła się. Dawniej w różnych społeczeństwach i grupach społecznych postawy wobec osób niepełnosprawnych były negatywne. Ich udział w życiu społecznym był raczej ograniczony. Wyznacznikiem tych postaw i ograniczeń były występujące w danym czasie poglądy filozoficzne, społeczne, religia, systemy wartości, zwyczaje i obyczaje. Z odległych czasów można wyróżnić takie postawy wobec osób niepełnosprawnych jak: postawę wyniszczenia i dyskryminacji, postawę segregacji i izolacji, a dopiero w późniejszym okresie postawę integracji.

Ostatnie dziesięciolecia przyniosły istotne zmiany w sposobie postrzegania osób z niepełnosprawnością. O prawach osób niepełnosprawnych zaczęto mówić w kontekście praw człowieka. Oznacza to, że osoby niepełnosprawne mają te same fundamentalne prawa, co wszyscy inni obywatele. W rzeczywistości jednak napotykają one wiele przeszkód, aby mogły w pełni z tych praw korzystać. Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnością praw człowieka wymaga zatem z jednej strony, przeciwdziałania ich dyskryminacji, z drugiej zaś stworzenia mechanizmów wyrównywania szans, odpowiednich warunków korzystania z przysługujących im praw, a przede wszystkim lokalnej społecznej integracji.

W powyższym kontekście „Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku-Białej jest jednym z głównych elementów w społeczności lokalnej stwarzającym systemem oparcia społecznego ukierunkowany na integrację społeczną. Celem działalności podejmowanej przez „Centrum” jest także kompensowanie skutków niepełnosprawności poprzez:

- stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego i realizacji zadań życiowych,
- uczenie poprawnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym,
- zapobieganie stanom powodującym konieczność ciągłej opieki ze strony rodziny

• bądź instytucji poprzez globalną rehabilitację środowiskową,

- stwarzanie warunków do harmonijnego funkcjonowania rodziny dotkniętej niepełnosprawnością jednego z jej członków.

Szerokie spojrzenie na całokształt życia osoby niepełnosprawnej uwidacznia z całą ostrością istnienie szeregu barier środowiskowych, które utrudniają lub wręcz uniemożliwiają integrację w społeczeństwie osobie z ograniczoną sprawnością. Chodzi tu zarówno o procesy zachodzące w życiu osobistym, w rodzinie, jak i w społeczności w której osoba ta żyje. „Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia swoim uczestnikom zróżnicowane usługi w zależności od możliwości psychofizycznych uczestników oraz ich potrzeb i zainteresowań, a w szczególności w zakresie: kompleksowej diagnozy, poradnictwa, terapii indywidualnej i grupowej, aktywizacji w każdym możliwym obszarze, a także organizuje spotkania i zajęcia integracyjne poza ośrodkiem.

Istotnym punktem działań „Centrum” jest również działalność Klubu Rzecznika, którego członkami są uczestnicy ośrodka, a na którego czele stoją psycholodzy. Podstawowym zadaniem Klubu Rzecznika jest m.in. ochrona praw uczestników „Centrum” oraz nadzorowanie, aby w miarę możliwości ich potrzeby były na bieżąco zaspakajane.

Podsumowując można powiedzieć, iż nieustannie mamy do czynienia z ewolucją postaw społeczeństwa wobec osób z niepełnosprawnościami. Kierunek zmian wskazuje na większą tolerancję, lepszą znajomość problemów tych osób i ich sytuacji życiowej, a także większą akceptację integralnego modelu stosunków społecznych. Społeczeństwo coraz częściej wchodzi w różnorodne interakcje społeczne z osobami niepełnosprawnymi i zauważa potrzebę tego rodzaju działań. Nasz Dom pomaga swoim uczestnikom realizować prawa osób niepełnosprawnych oraz szeroko rozumianą integrację, więc z tym większą radością świętujemy w tym roku 30-lecie działalności naszego ośrodka.

(sw)

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

według
Światowej Organizacji Zdrowia
(WHO)

Dekalog rodziców i opiekunów Przyjmijcie, że Wasze dziecko do Was mówi:

*Kochajcie i nie wstydzcie się mnie.
Pamiętajcie, że kiedyś zostanę sam
i zróbcie wszystko żebym umiał
poradzić sobie w codziennych
czynnościach.*

*Nie uczcie mnie czytać jeśli nie
umiem podciągać majtek.*

*Nie ustępujcie mi dla świętego
spokoju, bo wejdę Wam na głowę.*

*Nie wyręczajcie mnie w tym, co
mogę zrobić sam.*

*Nie oczekujcie po mnie cudów -
mam swoje ograniczenia.*

*Zawsze wiercie w to, że mogę się
czegoś jeszcze nauczyć.*

Chwalcie mnie za co się tylko da.

*Stawiajcie mi jasne wymagania
i zawsze konsekwentnie mnie
rozliczajcie.*

*Pamiętajcie, że to od Was zależy,
czy wykorzystam swoje możliwości
i będę szczęśliwym człowiekiem.*

Okno na świat

HISTORIA POWSTANIA „CENTRUM”

Jak przełamać izolację? Zaoferować nowy rodzaj pomocy osobom z upośledzeniem umysłowym, stymulować ich rozwój psychofizyczny, uczyć i rozwijać poprzez twórczość.

„Centrum” rozpoczęło swoją działalność 3 listopada 1990 jako jeden z pierwszych tego typu ośrodków dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Polsce.

Prekursorskiej inicjatywie przewodzili Halina i Artur Misiewiczowie oraz Wojciech Szlagura. Wykorzystują doświadczenia i formy pracy instytucji zagranicznych, dopasowując je do polskich warunków, struktur i możliwości. I tak zaczyna się nasza działalność.

W pierwszych miesiącach wynajmujemy świetlicę przy ul. Tuwima 5 w Bielsku-Białej. Opiekujemy się dziewięcioma podopiecznymi, niebawem jest ich siedemnastu.

Remont pierwszej siedziby Centrum

Jednocześnie trwa remont XIX-wiecznego budynku przy ul. Sobieskiego 158, dzierżawionego od parafii św. Stanisława w Starym Bielsku. Kiedyś mieściło się w nim państwowe przedszkole, potem stał pusty i popadał w ruinę. Dzięki usilnym staraniom zespołu „Centrum” i wstawiennictwu ks. kan. Antoniego Kulawika, Kuria Diecezjalna w Katowicach przekazuje budynek na 25 lat. Warunek jest jeden - ma powstać ośrodek dla osób upośledzonych. Remont przeprowadzony zosta-

Stare Bielsko

je dzięki środkom uzyskanym przy wsparciu Jacka Kuronia, wyposażenie kupujemy głównie dzięki pozyskiwanym sponsorom.

Pierwszą siedzibę ośrodka otwieramy 1 września 1991 roku. Po roku w zajęciach uczestniczy 30 osób. Najmłodsza dziewczyna ma 16 lat, najstarszy w grupie 44. Minibus dowozi zainteresowanych nawet ze Szczyrku i Buczkowic. (92 rok „Gazeta Krakowska”, nr 127).

Działają pracownie: tkacka, graficzno-malarska, lalkarska, stolarska, ogrodnicza i kulinarna. Mnożą się piękne prace powstające pod czułym okiem terapeutów. Korzystamy z pięknego ogrodu. Sąsiedzi akceptują naszą obecność. Zaprzyjaźniona szkoła dwa razy w tygodniu udostępnia nam salę gimnastyczną. W ośrodku odbywają się również zajęcia muzyczne. Latem i zimą wyjeżdżamy na obozy, wspólnie obchodzimy wiele uroczystości. Ośrodek może pomieścić 33 osoby, które ukończyły szkołę życia, szkołę specjalną lub indywidualne nauczanie. Dla pozostałych chętnych na razie brakuje miejsc. (październik 94 „Gazeta Wyborcza”)

Oprócz zapewnienia młodzieży opieki, jesteśmy ośrodkiem metodyczno-szkoleniowym, prowadzimy szkolenia w zakresie terapii zajęciowej.

W związku z dużym zainteresowaniem, czynimy starania aby pozyskać kolejny, przedwojenny budynek w Bielsku-Białej przy ul. Piastowskiej, w którym kiedyś mieściła się przychodnia. Ostateczna decyzja należy do prezydenta miasta. Czekamy. (styczeń 93 „Czas Krakowski”)

Styczeń 1995 rok to otwarcie filii przy ul. Piastowskiej 58 w Bielsku-Białej, która pomieści kolejnych 24 podopiecznych. Zapotrzebowanie jest ogromne! Zajęcia

Filia przy ul. Piastowskiej

rozpoczynają się pod koniec października. Rusza pracownia stolarska, ogrodnicza, ceramiczna i kulinarna. Odbywać się będą tutaj również zajęcia rehabilitacyjne. Do „Centrum” uczęszcza już 64 podopiecznych.

Maj 1997 rok to uroczyste otwarcie Hostelu przy ul. Jagienki 43 b w Bielsku-Białej – ośrodka całodobowej opieki i wsparcia dla 10 osób. W ciągu dnia osoby te dowożone są na terapię do obiektów dziennych.

Hostel przy ul. Jagienki

W grudniu 1999 roku na tradycyjnym spotkaniu wigilijnym spotykamy się w gronie 80 osób.

Przygotowujemy kolejne 16 miejsc dla naszych wychowanków, w nowopowstających pracowniach batiku i witrażu, w użyczonym obiekcie przy ul. Klubowej 6.

Przygotowujemy kolejne miejsce dla naszych podopiecznych, filię w Bestwinie przy ulicy Plebańskiej 2.

Budynek powstał dzięki ofiarności mieszkańców Gminy Bestwina. Istniało kilka pomysłów na jego zagospodarowanie. Ostatecznie ks. Bogusław Czarny z parafii Wniebowzięcia NMP podpisuje z „Centrum” stosowną umowę użyczenia i część budynku zostaje zaadoptowana na potrzeby naszych nowych podopiecznych. Prace remontowo-adaptacyjne trwają miesiącami. Filię otwieramy w październiku 2000 roku. Prac-

jemy w pracowniach witrażu i mozaiki, kulinarnej, graficznej i batiku. Posiadamy salę rehabilitacyjną i świetlicę. Otacza nas piękny ogród. Zaczynamy z 22 podopiecznymi, we wrześniu jest ich już 30.

W październiku 2002 roku „Centrum” otrzymuje międzynarodowy certyfikat zarządzania jakością wg normy ISO 9001:2000. Otrzymują go zazwyczaj zakłady przemysłowe, szpitale i szkoły. Jest to zatem dla nas bardzo prestiżowe wyróżnienie. Opiekujemy się 95 osobami z niepełnosprawnościami w 13 pracowniach, prowadzimy zajęcia taneczne, teatralne, muzyczne, sportowe, katechetyczne, działa sportowy klub „Uderzenie”.

1 stycznia 2008 r. stanowisko dyrektora „Centrum” obejmuje Rozetta Michnik, magister psychologii klinicznej, pedagog specjalny, nauczyciel akademicki w zakresie oligofrenopedagogiki i psychologii, trener. Tak ogromna wiedza, doświadczenie, praktyka oraz zrozumienie problemów osób niepełnosprawnych gwarantuje zaspokajanie potrzeb naszych podopiecznych i dalszy rozwój ośrodka.

W wyniku zmiany systemu finansowania ośrodków całodobowych i ograniczenia środków finansowych 1 sierpnia 2010 roku przestaje działać Hostel „Centrum”.

Przebudowa filii II w Bestwinie

Filia II w Bestwinie

W październiku 2013 r. w budynku przy ul. Jagienki 43 b w Bielsku-Białej „Centrum” uruchamia kolejną filię z pracowniami terapii zajęciowej.

Podopieczni „Centrum” mieszkają na terenie miasta Bielska-Białej oraz 9 różnych gmin powiatu bielskiego, skąd dowożeni są autobusami PKS, przyjeżdżają sami lub z rodzicami.

Obecnie ośrodek mieści się w czterech obiektach, które stanowią dzienne ośrodki pobytu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi. Działamy w 21 pracowniach terapii zajęciowej. Dom przeznaczony jest dla 120 osób.

(js)

Nasza nazwa

Placówka powstała 30.10.1990 jako **Centrum Dzielne dla Osób Upośledzonych Umysłowo Wojewódzki Ośrodek Metodyczno-Szkoleniowy**.

W 1998r. zmieniła nazwę na **Centrum dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym W.O.M.S.**, w 2001r. na **Centrum dla Osób Niepełnospraw-**

nych Intelktualnie Ośrodek Metodyczno-Szkoleniowy w Bielsku-Białej aby wreszcie w 2002r. otrzymać nazwę, którą posługuje się obecnie – **„Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku-Białej**.

Nasze logo

Słońce, które niezmiennie kojarzy się wszystkim z czymś miłym, pogodą ducha, wakacjami; ale również z wyjściem z izolacji Osoby niepełnosprawnej.

Pędzel i paleta to narzędzia, dzięki którym osoba niepełnosprawna nawiązuje kontakt. Przy ich pomocy powstają doskonałe prace plastyczne.

Centrum

Okno to symbol otwartości. Mówi się, że coś jest „oknem na świat”. Przez okno wpadają promienie słońca.